СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 73. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 30-го березня 1938. — 73. Jersey City, N. J., Wednesday, March 30, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ УХВАЛИВ РЕОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Федеральний сенат переголосував маленькою більшістю реорганізаційний закон, над яким упродовж останніх місяців було багато суперечок у конґресі. Цей закон перейшов без уваги на гостру критику противників, які говорили, що він дасть президентові диктаторські права. На основі нього президент Злучених Держав Америки дійсно дістав багато нових прав над адміністрацією краю, яких він передтим не мав. Та всежтаки той закон перейшов у значно відмінній формі від того законопроєкту, який були внесли круги, що стоять близько до президента. Вони старалися здобути для президента ще більше прав.

АМЕРИКА КАРАЄ МЕКСИКО.

МЕКСИКО СИТІ. — У відповідь на конфіскату майна американських нафтових компаній в Мексику американський уряд відповів фінансовими репресіями. В першій мірі американський уряд відказався купувати мексиканське срібло, яке становить одну з найвищих позицій у мексиканському експорті. Вслід за тим мексиканська пеза втратила дотепер 20% на своїй вартості. Це з черги викликало паніку в Мексику й спричинює находи на банки й зріст цін. Також шириться скорим темпом безробіття. Інші американські компанії в Мексику, як Форда, Дженерал Моторс і інші цілком припинюють свою діяльність. Також британські компанії ліквідують свою діяльність.

ПОМЕР ПОЛКОВНИК ГАВЗ.

НЮ ЙОРК. — Тут помер у 80 році життя полковник Едвард Гавз, який був у часі війни головним дорадником президента Вилсона. Полковник Гавз був близьким приятелем Вилсона, ще заки він став президентом. Політичні заходи Гавза і його передбачливість багато причинились до того, що Вилсон став президентом. Ставши ним, Вилсон далі користувався політичним розумом Гавза і в часі війни посилав його до Европи на ріжні довірочні дипльоматичні місії. По виграній війні, коли Вилсон поїхав до Европи, Гавз не відступав його ні на крок. Як дорадник Вилсона, Гавз витискав тоді величезні впливи на світові політичні події і на формування мапи Европи. Його дехто називав „творцем королів", себто приписував йому силу наставляти або повалювати королів.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ЗАГРОЖУЄ ПІДЗЕМНИМ І НАДЗЕМНИМ ЗАЛІЗНИЦЯМ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія загрозив компанії „Мангетен Рейлвей", яка є власницею надземної і підземної залізничої сітки, званої I.R.T, що коли вона не заплатить за ті сітки залеглого податку, то він виставить її на ліцитацію. Рівночасно з тим Ля Ґвардія відновив свою боротьбу за те, щоб мати право накладати податки на компанії загальних користувань.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ЗАКОН У РУКАХ ҐУБЕРНАТОРА.

ОЛБАНІ. — Закон, ухвалений недавно стейтовою леґіслятурою, на основі якого всім комуністам загороджено доступ до важніших суспільних посад, знайшовся тепер в руках ґубернатора Лімена. Він мусить підписати цей закон, щоб зробити його правосильним. Дехто думає, що ґубернатор його не підпише. В тій справі католицькі й ріжні інші патріотичні американські орґанізації розвинули здвоєну діяльність, щоб вплинути на ґубернатора в напрямі затвердження цього закону. Лімен дістає у звязку з тим велику скількість телеграм, що просять затвердження. Але рівночасно симпатизуючі з комунізмом круги вислали велику скількість телеграм, що прохають не підписати його. Від ґубернатора залежить, як він поступить.

ОЗНАЧАЄ РОЛЮ ФІЛЬМ.

НЮ ЙОРК. — Фільмовий цензор, Вилйем Гейс, якого дехто називає „фільмовим царем", сказав, що деякі критики закидають фільмам те, що вони оманюють людей і вчать їх утікати від дійсного життя та поринати в країну мрій. Та хоч воно і так, то це не є лиха прикмета фільм, говорив Гейс, тільки добра. Бо, утікши від дійсного, реального життя, люди мають змогу відітхнути і відпочити. Завдання фільм, говорив він, є в першій мірі розривкове і це завдання американські фільми далі будуть совісно виконувати. Гейс також підкреслив, що американський фільмовий промисл, хоч має величезні спокуси з боку бизнесу стати чинником реклями, так як радіо стало, то проте він ці спокуси відкидає, а совісно виконує свою накреслену ролю.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

СМЕРТЬ ДОРАДНИКА „ВОЄННОГО ПРЕЗИДЕНТА" АМЕРИКИ.

У своїм мешканні в Ню Йорку помер у понеділок, 28. березня, від олегениці полковник Едвард М. Гавз, дорадник президента Вилсона в часі світової війни та один з найвпливовіших американських дипльоматів того часу. При смерті мав майже 80 років. Образок представляє його в 76-тім році життя.

БУДУЮТЬ ПАМЯТНИК ГЕРОЄВІ ЗПІД КРУТ.

Українська молодь у Перемишлі видала листівку із світлиною Григора Пипського, колишнього учня перемиської гімназії, що його замучили по бою під Крутами московські большевики. Дохід з продажу світлин призначений на будову памятника крутянському героєві, що походив з Малковичі, повіт Перемишль.

НАПЛИВ ПОЛЬСЬКИХ КУПЦІВ НА ВОЛИНЬ.

Від кількох місяців можна завважити — пише „Газета Польська" — сильний наплив польських купців на Волинь. Прибувають переважно познанські купці, що закладають більші склепи у волинських містах, передусім у Луцьку, Рівнім, Володимирі й Дубні, з готовою оджіжю, чоловічою й жіночою конфекцією, далі ґалянтерійні склепи й склепи з матеріялом до писання. Крім купців приїжджають також ремісники й поселюються в ріжних містах Волині. Найбільше прибуло досі малярів і слюсарів.

ПОСТУПИ ТЕЛЕВІЗІЇ.

Останніми часами бачення на віддаль зробило великі поступи. В демонстраційних салях є тепер екрани, зовсім не більші від кінематографічних екранів. Число телевізійних абонентів постійно росте, хоч кошти інсталяції ще дуже високі. Англійці пишуть, що вчений Бірд сконструував телевізійний апарат, який відбиває образи в природних красках. Чехословацьке міністерство освіти затвердило проєкт доцента празького університету, д-ра Шафранека, щоб спопуляризувати телевізію між молоддю. Цей доцент буде обїздити головні чеські міста та буде показувати апарат, що його легко переносити та легко обслугувати.

СЛОВАКИ ГРОЗЯТЬ.

В Ружомберку відбулося повітове засідання народньої партії о. Глінки, який говорив про підготову до 20-тої річниці пітсбурського договору. Глінка між іншим сказав, що „з початком червня ц. р. приїдуть з Америки делеґації словацьких союзів і вони привезуть зо собою оригінал пітсбурського договору. З цим оригіналом договору піду до президента держави і запитаюся його, чи узнає він підпис президента Масарика за правдивий, який видніє на цьому договорі. Пітсбурський договір є програмою, з якою підемо цього року до наступу, що його Словаччина ще не бачила".

—о—

До прокуратора в Сальоніках зголосився грек Евстратіос Дайкопульос з проханням, щоб зладив проти нього акт обвинувачення і щоб суд засудив його на кару смерти. На питання здивованого прокуратора Дайкопульос відповів, що знеохочений до життя, бо від 8 років не заснув ні на хвилину. Колись працював у фабриках Форда в Дітройті. Одного дня по поворотї з нічної зміни не міг заснути. Від тієї хвилини мучить його постійно безсонниця, хоч лікували його американські і грецькі лікарі. Вкінці заявив, що не має відваги скінчити з собою і тому звернувся до прокуратора з проханням, щоб його засудили на кару смерти.

ПІДЗЕМНА ОСТІЯ.

Недавно почали розкопувати румовища південної й північної частини Остії, славної римської пристані з часів републики й цісарства. Середущу частину Остії відкопано ще в 1904 р. Дальші розкопи припинила світова війна. Перед кількома роками фашистівський уряд рішив цю роботу закінчити й розкрити перед світом ще одні Помпеї.

„РУССКІ" ЖИДИ НА ЗАКАРПАТТІ.

В селі Нижнім Студенім заявився батьківський комітет при місцевій школі одноголосно за українські шкільні підручники. В цій справі було вислане відповідне письмо до шкільної влади, підписане 116 батьками. Отже т. зв. учебниковий плебісцит був тут зовсім зайвий.

Це не подобалось адміністраційним чинникам, що навіть переводили слідство, розуміється, без жадних вислідів. На цім не був кінець. Бо знайшлись аж три громадяни „русского направленія", що зажадали плебісциту.

Скликано збори батьківського комітету, на яких вибрано плебісцитову комісію. До неї ввійшли представники від свідомих українців, а за москвофілів не було кого вибрати. Остаточно зголосилися два жиди — Іцко й Зельман Берковичі, що тимсамим заступали інтереси „русского націоналізму" в українському селі.

Підчас голосування віддано 285 голосів за українські шкільні підручники, а 28 за московські, в тім числі голосували 23 жиди за введення до школи московської граматики Сабова-Григорієва. Очевидно, українці виграли. Але жидам мабуть не виплатиться цей „ґешефт з москвофільством". Саміж вони нахабним втручуванням до справ українського шкільництва викликують антисемітські настрої в населенні, з якого живуть.

ЗАКОПАВ ЖИВОГО ЧОЛОВІКА.

28-літній Стан. Завада, бандит і пострах Сокальщини, рішив пімститися на свому товаришеві Гавроньчикові, якого підозрівав, що доніс на нього поліції. Завада затягнув Гавроньчика до лісу й тут стрілив до нього в уста. Куля — на щастя — пробила тільки лице. Гавроньчик упав на землю без свідомости. Завада хотів іще раз стріляти, але револьвер затявся. Думаючи, що Гавроньчик уже не живе, затягнув його до рова та присипав землею. За якийсь час, коли Завада вже відійшов, Гавроньчик видобувся зпід насипаної землі і пішов до станиці поліції, де й повідомив про намагання замах Завади. Поліція арештувала Заваду й Гавроньчика, що має відсидіти два роки вязниці, а у Львові втік він ескортуючому постерунковому.

ЩОДЕННИК ЩАСЛИВОГО ЧОЛОВІКА.

Англійці з нетерпеливістю вичікують видання автобіографії славного англійського письменника Рудярда Кіплінґа. Цю автобіографію — згідно з заповітом померлого — можуть оголосити щойно цього року. Кіплінґ придумав навіть заголовок для цього твору. Він назвав його „Щоденник щасливого чоловіка". В цій автобіографії будуть зібрані власноручні записки письменника, що будуть рівночасно цікавим причинком до розвитку його творчости.

НЕ МОЖНА ДАТИ СОБІ РАДИ З ПОЛЬСЬКОЮ ЦЕНЗУРОЮ

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 55) містить „слово" до польських цензорів. У тім „слові" пишеться, що часопис робить усе можливе, щоб не допускати до конфіскати, хочби тому, що кожна така конфіската коштує видавництво грубі гроші. Та все те не помагає. Ніхто не може визнатися в тім, що можна писати. Ось сконфісковано „Діло" за те, що поробило завваги щодо урядового проєкту статуту православної церкви. Автором того проєкту є вшехполяк Францішек Потоцкі, що підтримує в польськім міністерстві освіти й віроісповідань у Варшаві московсько-православну ерархію та не рахується з голосом українських вірних православної церкви. Та польський цензор не дозволяє навіть такій особі робити в часописі завваги. „Діло" стверджує, що в Польщі дуже тяжко працювати журналістові, бо йому „забороняють писати те, що він писати мусить і чого виректись не має права — як людина і громадянин".

ЗАБОРОНЯЮТЬ СПІВАТИ „ЗАПОВІТ".

ЛЬВІВ. — Як подає „Діло" з 13. березня б. р., староство в Добромилі заборонило читальні „Просвіти" в Трушевичах, повіт Добромиль, співати на концерті „Заповіт" Шевченка. Часопис додає, що згадана читальня перша в Добромильщині розпочала в цім році Шевченківські роковини і тому це перша заборона. Тому не виключене, що пізніше заборонить польська влада і всім іншим читальням співати „Заповіт".

„НЕМА УКРАЇНСЬКОГО ХЛІБОРОБСТВА".

ВАРШАВА. — Так заявив у польському сенаті сенатор Дзедушицкі, відповідаючи на критику польської хліборобської політики сенатора Павликовського, що виказував, що та політика є звернена на знищення українського хлібороба. Сен. Дзедушицкі сказав далі, що сен. Павликовський говорив у польському сенаті як „амбасадор чужої держави", або виразніше як „міністер хліборобства України", а в Польщі нема „українського хліборобства". А хто говорить про „українських хліборобів", говорив Дзедушицкі, той — політикує.

НЕЗАВИДНА ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЯЗНІВ.

ВАРШАВА. — При обговорюванні буджету міністерства справедливости забрав слово в імені Української Парляментарної Репрезентації сенатор Горбачевський і говорив між іншим про тяжке життя українських політичних вязнів. Ствердив, що до тих українських вязнів не допускає польська влада українських часописів і книжок. Забороняє навіть листування з вязнями українською мовою. Це головно відноситься, казав сен. Горбачевський, до тюрми в Познані.

МОСКВОФІЛЬСЬКІ ПІДЛОСТІ.

РАВА РУСЬКА. — Польська шкільна влада заборонила о. І. Тарасовичеві вчити дітей релігії в Гійчу, повіт Рава Руська, бо два москвофіли, Іван Іванус і Гринь Іванус, донесли шкільній кураторії, що священик бив їхні діти в школі. На суді не допущено свідків. Поминено зізнання декана і інших священиків. Ось так пімстилися два москвофільські недобитки на священикові за те, що він за час 20-літньої праці очистив село з москвофільства.

ПРАГА — КОМУНІСТИЧНА ЦЕНТРАЛЯ.

ВАРШАВА. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що має докази на те, що в Празі, столиці Чехословаччини, урядує секція Комінтерну, яка керує між іншим і всією комуністичною акцією в Польщі.

НЕ ВРЯТУЮТЬСЯ.

ҐІБРАЛТАР (Еспанія). — Війська ген. Франка посуваються далі постійно вперед. Червоний еспанський уряд іще далі вербує добровольців, але ніхто не вірить, щоб він довго вдержався. Червону армію зачинають покидати навіть совєтські летуни. Все те заповідає скорий упадок червоної влади в Еспанії.

ГІТЛЕР ПРО СИЛУ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — Гітлер заявив, що це чудо, що Німеччина так скоро піднялася. Казав, що впродовж цілого свого існування Німеччина ще ніколи не була такою сильною як є нею нині.

ХОЧЕ ДІЛИТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ НА КАНТОНИ.

ПАРИЖ. — Паризька преса доносить, що Німеччина вимагає від Чехословаччини, щоби переміняла себе на таку державу, якою є Швайцарія, і мала німецькі, чеські, польські й словацькі кантони.

РОЗВЯЗАВ МОНАРХІСТІВ.

БУДАПЕШТ. — Оголошено заяву Отта Габсбурга, претендента на австрійський престол, якою він звільнив усіх монархістів від зобовязань супроти його особи. Тим хоче Отто охоронити монархістів від переслідувань з боку нацистів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАДИЛИ НАД НАШИМ ДОБРОМ

Кожний, хто цікавиться українським життям в Америці, повинен прочитати той коротенький звіт, який проголошено в „Свободі" з минулої суботи під заголовком: „Важніші ухвали головного уряду У. Н. Союзу". Зроблено цей короткий витяг з ухвал головно для тих, що не читають довгого протоколу з того роду нарад. Зроблено це на те, щоб наш загал тим способом довідався хоч про деякі справи, якими займається У. Н. Союз. А може це спонукає потім декого читати і протокол нарад і доперва з нього переконатися, що й річні наради головного уряду У. Н. Союзу це такі збори, на яких основно обговорюється життєві справи не тільки У. Н. Союзу, але й цілої нашої іміґрації.

От берім справу обєднання наших **сил** в Америці. Згадане звідомлення стверджує, що У. Н. Союз уже зробив дійсний початок до **правдивої злуки** українських запомогових орґанізацій в Америці, бо поручив головному екзекутивному комітетові У. Н. Союзу поробити такі кроки, щоб уже в короткому часі була переведена злука Згоди Братств з У. Н. Союзом. Чи це не реальний початковий крок до великого діла? Або берім справу **молоді.** Чи не пішов У. Н. Союз їй назустріч, коли головний уряд припоручив головному екзекутивному комітетові творити спортові дружини з членів У. Н. Союзу й помагати тим дружинам фінансово? Або коли рішено помагати Союзовій молоді в такий самий спосіб і в інших ділянках, наскрізь культурних, як спів, музика, навчання української мови і т. п.?

А чи це не була важна громадянська справа, коли головний уряд У. Н. Союзу займався також основним обговоренням української участи в **Світовій Виставі?** Тут У. Н. Союз дав також приклад, як треба до цеї справи реально підходити, бо уповажнено головний екзекутивний комітет виасиґнувати на попертя цеї справи з адміністраційного фонду У. Н. Союзу допомогу до висоти $3,000, як теж рішено віднестися також і до членства У. Н. Союзу з відозвою поперти цю справу фінансово.

Ще згадаємо, що головний уряд дав доказ, як У. Н. Союз розуміє своє відношення до нашої молоді й до наших культурних і національних справ іще й тим, що призначив на **допомогу** студіючій українській молоді й на ріжні видавництва для молоді та інші **українсько-американські цілі** $2,575, а на допомогу **Рідному Краєві** $1,350.

Очевидно, що головний уряд обговорював також відношення „Свободи" до У. Н. Союзу. Ствердив, що не може бути нарушений у нічому той духовий та ідейний звязок, який досі існував між „Свободою" й У. Н. Союзом та його членством, а завдяки якому наша іміґрація прибрала національно-українське й ідейне обличчя. Зате матеріяльну відповідальність У. Н. Союзу за „Свободу" управильнено в змислі ухвали останньої конвенції У. Н. Союзу.

При кінці годиться піднести ще й те, що головний уряд присвятив багато уваги забезпеченню майна орґанізації, як і справі орґанізування нових членів. Маючи те все на увазі, можна сказати з чистою совістю, що наш У. Н. Союз є в наших добрих руках і служить нашій добрій справі.

ПЕДАҐОҐІЧНА ВИСТАВА У ЛЬВОВІ

Тільки культурний нарід може мати у світі значіння й пошану. А культурний нарід це такий, що вкладає від себе свої питомі цінності в загальну скарбницю поступу. Культурний нарід мусить час до часу показувати перед світом, що він не „сьогоднішній", що його корінь сягає глибоко в минуле. На особливу пошану заслугують такі народи, що можуть виказатися перед світом своїми давніми цінностями в царині духа. До таких царин належить і штука виховання. До цього служать на вужчу чи ширшу міру закроєні **вистави;** вистави чи то загальні (мішані), чи окремішні (спеціяльні).

От і відоме нам усім **Товариство Рідна Школа** у Львові хоче цього року вже в травні уладити **Педаґоґічну Виставу** (виховного діла). Неодин подумає: пощо того, яке воно значіння може мати?

Педаґоґічна Вистава має представити хочби тільки в загальних рамцях розвиток, досягнення й потреби української школи й українського виховання; має показати ті засоби, що впродовж сто літ впливали на українську молодь, що її виховували. Чим довший шмат часу **минулого** зможемо на виставі показати, тим докажемо старшу нашу культуру. Ба, навіть для нас самих вартоб знати, як воно було колись у шкільництві; чи український нарід робив щось у тій ділянці сам від себе; як воно виглядало.

А чому саме у Львові має бути вистава?

Не можемо, на жаль, представити всього виховання на всіх українських землях. Наддніпрянщина відрізана від нас. Але Галичина по своїй природі мусить репрезентувати Україну. Крім того, 350 літ тому саме у Львові створило було українське міщанство українські школи у своїй міщанській корпорації, Ставропіґійському Братстві. Слідом за тим творилися й інші подібні школи. Зрештою Львів є сьогоднішньою культурною столицею українства.

Для вшанування такого світлого культурного зачатку, як рідні школи зперед 350 літ, має теперішня Рідна Школа уладити Педаґоґічну Виставу. В ній повинні бути заступлені й зображені змагання всіх українців світу, направлені на вдержання національно свідомих українських поколінь. Тому в Педаґоґічній Виставі у Львові не може бракувати зображінь тих засобів, що їх уживають українці Злучених Держав і Канади для національного освідомлювання своєї молоді.

Десятки років удержують українці великими зусиллями свої українські школи й це треба конечно на Педаґоґічній Виставі показати. Нехай радіє рідна українська земля, коли побачить у себе зразки тамошнього ураїнського шкільництва. Якби в Злучених Державах, чи Канаді були шкільні централі (на зразок нашої Рідної Школи), тоді річ була би проста й облекшкена; булоб кому подбати про гідне обіслання вистави. Але при добрій волі можна й окремими заходами багато зробити. І до цеї доброї волі всіх свідомих американських українців, а передівсім їхніх орґанізацій, до вчителів, духовенства, шкільних комітетів — звертаюся. Стукаю до їх українського серця, щоб воно спільно з нами забилося для великого діла.

Що моглиб дати американські українці на Педаґоґічну Виставу?

Передівсім у кожній місцевості, де є або була украніська школа (при церкві, товаристві, чи яка інша), доручити комусь, щоб списав дані про розвиток тої школи: 1) коли основана, 2) чиїм заходом, 3) хто удержував, 4) скільки дітей було в окремих роках, 5) як називалися вчителі, 6) які сліди на молоді полишила та школа (чи ті, що з неї користали, залишилися діяльними українцями), 7) чи відпали які до інших націй. Списати це не так то важко, а з того ми зробилиб собі один загальний образ. Очевидно, треба назвати місцевість і стейт, чи провінцію. Дальше дуже важне, щоби прислати нам: показові примірники деяких книжок, що їх уживають в Америці, якщо вони не з Галичини, але друковані в Америці. Велике значіння мають праці учнів, принайменше задачі в зшитках, малюнки, рисунки, мапи, роботи дітей і т. п., поділи годин, друки свідоцтв. Потрібні летючки, що відносяться до шкільного життя, афіші, що заповідають якісь шкільні свята чи імпрези, програми таких свят, шкільні ґазетки (якщо десь виходили, чи виходять). Учительські орґанізації, їхні видавництва й журнали. А вже світлин подати якнайбільше: шкільні будинки, салі дітей при праці, при науці, при забаві, святочні виступи, шкільні патрони (товариства, комітети, добродії), духовники, вчительство і т. п.

Булоб дуже побажане, щоб і **музичні школи** (Гайворонського, Придаткевича й інші) та **загалом українські школи всякого роду** (СС. Служебниць, Василіянок, Сиротинець у Чесапік, школа у Стемфорді), в Канаді інститут у Вінніпеґу, Саскатуні, Едмонтоні, Колеґія св. Йосифа в Йорктоні, і загалом усе, що має якийнебудь звязок з вихованням української молоді, було представлене на Педаґоґічній Виставі у Львові.

Як бачите, Земляки, все те того роду, що можна дуже дрібним коштом прислужитися великій справі. Скаже хтось, що це вже пізно... Ні, деяких справ не треба розтягати надовго, бо тоді відкладається, а згодом справи занехується. Треба взятися до діла зараз і загоряча довести до доброго кінця. Надіємося широкої участи у виставі.

Якщо знайдеться хтось, чи якась орґанізація, що зосередить підготову у своїх руках, то ще краще; будемо дуже раді. Але колиб ніхто цього не взяв на себе за цілі Злучені Держави чи Канаду, то нехай візьметься до того **хтось із кожної громади.** Треба лише мати на увазі, що предмети, призначені на виставу, мають бути у Львові найпізніше **до 15 травня 1938 р.,** а на пересилку треба рахувати 2—3 тижні.

Лев Ясінчук.

(Предмети, призначені на виставу, адресувати: Ridna Shkola Society, Pedagogical Fair, Lwow, Sykstuska 46. Моя адреса — така сама).

Всі інші сотворіння мусять; людина одинока істота, яка хоче. **(Шілер).**

НАСТУП НА ЦЕРКВУ

Послідновно, вперто й вираховано йде польський наступ на українську церкву. Йде при допомозі відповідного польського законодавства, а далі при помочії польського урядового апарату й польського громадянства. Йде наступ на українську православну церкву і на греко-католицьку. Особливо звертається тепер це вістря проти ураїнської греко-католицької церкви, яку Польща хоче розбити. Про це читаємо в старокрайовім часописі „Наш Прапор" (ч. 24) між іншим таке:

„Йде приготовлений наступ, що має розколоти українсько-католицьку церкву на ріжні релігійно - статистично-шляхотськозаґродово - національні церковці, з якими опісля впоратися булаб зовсім легка справа. **Наступ іде в двох напрямках: через т. зв. статистику, яка наробила „поляків греко-католиків", та через орґанізування „заґродової шляхти" і, в другім напрямку, через москвофілів, щоб лемківський взірець поширити в цілій східній Галичині.**

„Статистика винайшла „греко-католиків", що буцімто мають розговірну мову польську. Таких „поляків греко-католиків" кресові „статистики" начислили понад 400 тисяч осіб. Ендецьке „Слово Народове" (з 28. 2.) каже, що в 1938 р. буде вже 700,000 таких поляків, і тому кричить: „Польща мусить заопікуватися поляками греко-католицького обряду". Інші знову кричать, що „пул міліона шляхти заґродовей" греко-католиків, не мають польських священиків. Іншими словами: висувається на фронт нісенітницю про сотні тисяч греко-католиків поляків, щоби переперти опісля відповідні політичні резолюції, а там і відповідні кроки вгорі.

„Одночасно покористовуються „кресові" політики москвофільським недобитком, якого провідники скотились уже зовсім у моральне багно і хотіли би потягнути за собою деяких збаламучених селян. Не бракувало і не бракує москвофільських голосів про „український терор до русских" і тимсамим закликів до польської влади та до Риму взяти „невинних під опіку", тощо. Ганебну ролю москвофільських вожаків ми представимо іншим разом.

„У цих напрямках іде наступ на нашу церкву. Це треба собі усвідомити й стануги дійсно одним непохитним муром, об який мусять розбитися всякі зазіхання. Виступ Войцеховского є іншим показником та предтечею; **за тим виском іде наступ, який може довго тривати. Цей наступ мусимо за всяку ціну відбити!"**

Цікаве, що Сократ міг серед криків своєї жінки думати про такі величні речі, одначе писати не міг, тому нічого не оставив. **(Гайне).**

Михайло Зощенко.

ІСТОРІЯ НЕДУГИ

Сказати щиро, я волію нездужати дома. Самособою, нема що казати, в шпиталі, може бути, ясніше та культурніше. Може й навіть кальорії поживи беруть більше під увагу. Та, як то кажуть, усюди добре, а дома найліпше.

А до шпиталю завезли мене з черевним тифом. Мої дома думали, що так зменшать мені мої страшні болі.

Та так не осягнули мети, бо я попався в якийсь ориґінальний шпиталь, де не все мені сподобалося.

Як лише хорого привезуть, вписують його у книжку. Підчас того впадає мені в очі афіш: „Видавання трупів від 3. до 4. години".

Не знаю, як інші хорі, та під мною аж ноги вгнулися, як я прочитав цей афіш. Що найважніше, маю високу горячку, може бути, що життя вже лише останками тліє в мому орґанізмі, може навіть висить на волоску, а тут мої очі впадають саме на такі слова.

І я сказав до того, що мене вписував:

— Щож це — кажу — товаришу-фельчере, вивішуєте такі ординарні написи? Таж, повідаю, коли читати таке, то воно не дуже додасть відваги хорому.

Фельчер, або, як то тепер кажуть лікпом (лікарський помічник), зчудувався, що я таке кажу тай повідає:

— А дивіть, люди! Хоре воно, ледви ногами плентає, мало що пара з уст йому не виходить з горячки, а ще — каже — до всього пристосовує самокритику. Коли — повідає — видужаєш, в що я сумніваюся, то тоді критикуй, бо інакше справді видамо тебе в тих годинах, що тут виписані. А тоді знатимеш нас!

Я вже хотів вигаратати того фельчера, та що я мав зависоку горячку, 39 і вісім рисок, то не сперечався. Я сказав лише йому:

Пожди лишень, товаришу лікпоме, як я видужаю, добре мені заплатиш за цю безсоромність. Чи — кажу — можна так відзиватися до хорих? Таж це — повідаю — підтинає їх моральні сили.

Фельчер знову видивився, що тяжко хорий гуторить із ним так свобідно, тай відразу урвав гутірку. Знайшлася теж і сестра-жалібниця:

— Ходімо, — каже до мене — до осередка вмивання.

Та при тих її словах мене аж покрутило.

— Краще булоб, сестро, — кажу — називати це ванною, а не осередком умивання. Бо це й лекше — повідаю — тай додасть хорому відваги. А до того я не кінь, щоб мене мити.

Сестра-жалібниця на те:

— Хоч такий хорий, а всеж — каже — звертає увагу на всякі дрібниці. Ти напевно — повідає — не видужаєш, коли так до всього впихаєш свого носа.

І якстій повела мене до ванни та сказала роздягатися.

Я справді став роздягатися, аж нараз бачу, що в ванні понад водою сторчить уже чиясь голова. Бачу, щоправда, майже, що це сидить наче якась бабуся, певно з хорих.

Кажу до сестри-жалібниці:

— Деж це ви, собаки, завели мене? — до жіночої ванни?! Таж — кажу — тут уже хтось купається!

Сестра-жалібниця на те:

— Справді, сидить тут одна хора бабуся. Та ти не зважай на неї зовсім. Бабуся має високу горячку та на ніщо не реаґує. Тому будь ласка роздягнутися й нічим не вязатися. А ми тимчасом витягнемо бабусю з ванни тай напустимо свіжої води.

А я до неї:

— Бабуся не реаґує, та може бути, що я ще реаґую. Тому теж — кажу — мені дуже неприємно, як дивлюся на це щось, що там плаває у вашій ванні.

Нараз знову входить лікпом.

— Вперше в житті — повідає — бачу такого вибагливого хорого. І це йому, простакові, зле й те не подобається. Купається вмираюча бабуся, а йому й це не до вподоби. А тимчасом вона має може яких сорок ступнів горячки та не звертає на ніщо уваги, а все бачить наче крізь сито. В усякому випадку, товаришу, твоя особа не задержить її на цьому світі навіть пять хвилин довше. Ні — каже — я волію, як до нас привозять хорих зовсім непритомних. Тоді бодай все їм подобається, вони всім вдоволені та не ведуть із нами ніяких наукових дискусій.

Нараз озвалася бабуся з ванни:

— Беріть жеж мене з води — каже — бо інакше сама зараз вийду та всіх вас тут рознесу!

Тому то вони занялися бабусею, а мені сказали роздягатися. За той час, як я роздягався, напустили горячої води та сказали зараз влазити до ванни.

А що знали мою вдачу, не сперечалися вже та в усьому старалися притакувати. Та зате після купелі дали мені величезне, не на мій зріст, білля. Я подумав, що навмисно зо злости, підкинули таке невідповідне білля, та переконався що в них це природне явище. Там невеличкі хорі все носили величезні сорочки, а великі — коротесенькі.

Зрештою, моє білля показалося навіть ліпше ніж інших. Бо моя сорочка мала шпитальний знак на рукаві, а це не псувало цілости; зате інші хорі мали ті знаки на плечах або на грудях, а це ще більше понижувало людське достоїнство.

Але що моя горячка постійно зростала, то я на цю тему не починав ніяких спорів.

Вкінці уложили мене в малій салі, в якій всеж таки лежало щось трицять найріжніших хорих. Деякі з них були найочевидніше тяжко хорі, а інші верталися до здоровля. Неодин посвистував собі. Кілька грали у варцаби. Були вкінці й такі, що лазили по салях і, слябізуючи, відчитували, що написано в головах кожного хорого.

Кажу я сестрі-жалібниці:

— Може бути, що я поповся до шпиталю варятів, то хай сестра це мені скаже. Що року — кажу — лежу в якомусь шпиталі, та ще ніколи не оглядав я щось такого!

А вона на те:

— А може ти хотів би, щоб тебе покласти в окремішній салі та поставити при ліжку вартового, що відганяв би від тебе мухи і блохи?

Я став кричати, щоб зараз прийшов начальний лікар, та замісць нього прийшов той самий фельчер. Я був тоді дуже ослаблений. Тому то, як я побачив його, геть утратив притомність.

Здається мені, що я опритомнів щойно за три дні.

Сестра-жалібниця до мене:

— Га, — каже — товаришу, ти маєш якийсь кремезний орґанізм. Та перейшов — повідає — великі спроби. Ми припадково поклали тебе біля відчиненого вікна, а ти всеж таки ще й став вертатися до здоровля. А тепер, — каже — коли не заразишся від сусідів, можна тобі буде щиро побажати видужання, що знову не так часто трапляється в нашому шпиталі.

А я до неї:

— Яких тут маєте хорих? Які мені можуть загрожувати недуги?

Сестра-жалібниця на те:

— Так якби всі. Ти, товаришу, попався в таку салю, в якій припадково є майже всі відомі сучасні недуги.

Я, самособою, попав у розпуку, та мій орґанізм не піддався тим недугам, бо щойно як я вже мав покидати шпиталь, захорів на дитячу недугу, бо на кашлюк.

Сестра-жалібниця повідає:

— Ти набрався цього кашлюка із сусідньої офіцини. Ми маємо там дитячий відділ. Певно, наслідком необережности, їв ти з тарілки, з якої їла хора на кашлюк дитина. Тому ти похорував собі трохи.

Взагалі орґанізм зробив своє, я знову став вертатися до здоровля. Та коли вже дійшло до того, що я мав покидати шпиталь, а стільки натерпівся притому, що я знову занедужав, тепер на нерви. На нервовому тлі дістав я на шкірі висипку — були то прищики. Лікар сказав: „Хай товариш не денервується, то й висипка минеться з часом.

А я денервувався ввесь час тому попросту, що мене не хотіли пустити зо шпиталю. Або забули про мене, або мені чогось недоставало, то знову хтось не прийшов і не міг чогось відписати. Вкінці почався бунт жінок хорих чоловіків, наслідком чого персонал утратив голову. Фельчер каже:

— Товариш має всього вісім днів спізнення, а вже сердиться і гнівається та зчиняє бешкет. А деякі наші виздоровники вже по три тижні ждуть, щоб їх випустили, тай нічого.

Та небаром усе було в порядку; я вернувся додому.

Жінка до мене:

— Знаєш, Петрусю, тиждень тому ми думали, що ти вибрався на той світ, бо зо шпиталю прийшло повідомлення: Після одержання оцього зголоситися негайно по відбір трупа чоловіка.

Жінка побігла до шпиталю. Там її перепросили за помилку, яка притрапилася в книговодстві. У шпиталі помер хтось інший, а службовик подумав, що то я. А тимчасом я був тоді здоров; мав лише цю висипку на нервовому тлі. Як жінка розповіла мені це, зробилося мені неприємно; я хотів бігти до шпиталю, щоби з кимсь висваритися, та як я пригадав собі, як то там у них буває, то, знаєте, я не пішов.

І тепер нездужаю дома.

З ДНЯ

МИСТЕЦТВО ПОТРЕБУЄ СВОБОДИ.

На конференції представників мистецтва, що відбулася недавно в Лінколн Скул Одіторіюм у Ню Йорку, бесідники говорили, що щоби піднести театральне мистецтво, яке занепадає перед напором фільмового мистецтва, потрібно людям давати свободу висказувати їхні почування в часі гри і не здавлювати тих почувань вічним напімнюванням про добру поведінку, пристойність і т. п. Зацікавлення театральними штуками заникло нині до тої міри, що суспільність треба тепер виховувати змалку, говорили на тій конференції бесідники. Треба зачинати від дітей і давати їм ріжні штуки; а притім треба позволяти дітям у часі вистав робити все, що вони тільки захочуть. Вони можуть кричати, свистати, остерігати артистів, гукати і т. п. Ступнево вони самі стануть частиною вистави, поділяться на гурти, наберуть певних переконань і мистецьких уподобань, а далі будуть завзято боронити те, що вважатимуть гарним. У той спосіб театральне мистецтво виробить собі знову сталий і великий круг театральних відвідувачів, якими гордилось минуле і початок цього століття.

ЩЕ ОДИН ПОДІБНИЙ ГОЛОС.

Дуже подібну гадку висловила також англійська артистка Анна Нігел. Вона сказала коротко: „Далеко здоровіші відносини панували в штуці тоді, коли публика свистала і кидала помідорами на тих артистів, яких не любила". Анна Нігел тим висказала погляд, що мистецтво, щоб могло розвиватись, потребує щирости, отвертости, навіть коли та отвертість приймає аж такі грубі форми, як кидання помідорів на сену. Бо такою щирістю публика зганяє зо сцени тих артистів, які не мають таланту, а дають нагоду таким артистам, які справді мають вроджений талант.

Чемність і пристойна поведінка в часі театральної вистави — це безперечно також дуже важна річ. Люди таки повинні вистерігатися грубої поведінки в часі вистави. Але добра поведінка також повинна мати міру і не повинна прибирати форми нещирости і фальшу.

ЗАВЕЛИКА ЧЕМНІСТЬ.

Газети і всякі виховні чинники так довго вчили людей бути чемними в часі вистав, що в своїй науці перетягнули струну. Вони вчили, що негарно в часі вистави свистати, гукати, кричати. Негарно сміятися, коли автор на сцені вимагає. Зовсім навпаки, треба плакати, або вдавати дуже сумного. Також негарно кидати помідорами, чи гнилими яйцями на артистів. Бо це дикунство так робити. Бо кожний артист, чи артистка, це така сама людина з вражливим серцем, як ми. Нераз таким своїм грубим поведенням ми можемо зломити карієру тої людини і вона опиниться на вулиці...

Багато такого вчили суспільні виховники з ніжними серцями, не підозріваючи, що тим також можна кривдити штуку. Бо вкінці ця наука довела до того, що люди оплескували все, що бачили на сцені. Вони милосердилися над карієрою артиста і з милосердя, або так лиш для заохоти, часто оплескували такі річи, які їм цілковито не подобалися. Також штучно, за засадою доброго виховання, плакали, або бодай видовжували свої обличчя, коли на сцені „вимірав" якийсь артист чи артистка, хоч фактично з їх гри їм хотілося реготатись до розпуку.

ЗАНИК МИСТЕЦТВА.

В той спосіб ступнево заникало на сцені справжнє мистецтво, а між сценою і публикою витворювалася якась штучність і нещирість. Люди хвалили й оплескували річи, які поправді їм не подобались. Оплескували, бо так вимагали засади доброго виховання, а-бо милосердя до артиста. Це бентежило справжніх артистів і вони губили критерії, якими мали міряти задоволення людей. Серед того безладдя на передові місця в артистичній гієрархії висувалися всякого роду дилетанти і партачі. Штука ввійшла в стадію занадження, серед якого її тихцем опускали навіть ті, що офіційно її хвалили. А загал відвернувся від сцени і почав шукати мистецького задоволення в чомусь щирішому.

ДРУГА НЕБЕЗПЕКА.

Але хоч театральне мистецтво повинно діставати від загалу щирі вияви заохоти й одобрення, або осудження гри, то з другого боку воно не повинно задоволення загалу брати виключно як мірило в його мистецькій творчості. Бо нераз загал помиляється в осуді і замість підсилити мистецтво до кращого розвою — старається стягнути його до рівня вульгарности. Мистецтво потребує щирих завваг від загалу, завваг, що булиб орієнтаційними стовпами в мистецькій творчості. Але артисти не повинні вцілості датися вести загалові. Мистецтво має вести загал, а не навпаки.

ВИСНОВКИ.

З цього можна поробити такі практичні висновки: Ми не повинні оплескувати артиста так лише з симпатії до нього, або тому, що він „напрацювався", бо тим ми тільки здушуємо саму штуку і не даємо їй розвинутися. Передівсім ми не повинні легкодушно розхвалювати наших молодих, пробуючих артистів, бо тим ми їх змалку деморалізуємо. Нашими похвалами ми тільк спинимо їх дальший розвій. Бо нащо комусь продовжувати працю над собою, коли він у 12-му, 15-му чи 20-му році свого життя здобув уже всі можливі компліменти, які тільки чоловік у житті може здобути?

В мистецтві треба бути справедливим і гострим. Сентименталізм, кумівство, розхлянність, милосердя — це річи, які не тільки що не заохотять наших артистів, але вбють у них усякий артизм, навіть коли б він у них справді був. Зате щирість в осуді, навіть коли той осуд був гострий, оздоровить відносини в нашім мистецтві.

Зрозуміло, що ті завваги відносяться не тільки до театральних артистів, але й до деклляматорів, співаків, музик, а передівсім — поетів.

МАНДРІВКА ДЕРЕВА.

Багатий торговець дерева у Вінцовцях (Югославія), Міляп Ренович, був тому 20 літ щасливим нареченим своєї теперішньої жінки. Раз вечором вибрався до лісу і, як це роблять усі залюблені, вирізав на дереві велике серце, пробите стрілою і першими буквами імени й назвища нареченої. Недавно, як переглядав деревний матеріял, доставлений до його складу, побачив із зворушенням бук, на якому вирізане було це памяткове серце. Купець сказав відрізати від пня частину, на якій є вирізане серце, та уставив у кімнаті в скляній габлоті.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

В єдності сила.

Рідко коли буває, щоб на яких імпрезах зібралася така маса народу, як була в неділю, 20. березня, на концерті Сокіл-Рудницького в Шікаґо. Велика саля була заповнена битком. Це тому, що концерт уладжували всі організації разом, створивши спільний комітет, що доложив усіх старань. І концерт випав надзвичайно гарно та з добрим матеріяльним успіхом.

З великою насолодою слухали ми ніжно-звучного співу п. Марії Сокіл при знаменитім фортепіяновім супроводі п. Антона Рудницького, звісного нам композитора. Дуже гарно був би доповнений концерт, як би так композитор-піяніст не пожалів свойого труду і заграв ще два-три свої сольові кусники на фортепіяні. Зате п. Сокіл вдоволяла публику надпрограмовими сольо-співами, а публика винагороджувала її гучними оплесками, викликуючи по кілька разів на сцену, бо артистка і виглядом своїм така мила, що всі захоплювалися нею, а вже найбільше молодь. Підчас перерви тягнувся цілий ряд молоді, а то і старших, з програмою в руках, щоб дістати її підпис, а артистка з милою усмішкою вдоволяла кожного.

Булоб дуже пожаданим, щоб такі знамениті наші артисти награли бодай кілька плит підчас свойого побуту в Америці, як це робили, наприклад, Крушельницька, Єменець і інші, чим залишили би не тільки добру память по собі серед наших людей, але й ще одну ниточку більше, яка вязалаб нас з чимось рідним.

Анастасія Кочан,
Джоліет, Ілл.

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято Ольги Басараб.

Майже кожна свідома громада нині увела у себе календар національних свят, таких як: свято Ольги Басараб, Шевченківське, Першого Листопаду, та інші, які то рікрічно святкує. Такі свята освідомлюють тих людей, які не розуміють своєї власної справи, і підбадьорюють тих, котрі перемучуються даною громадською працею. Алентавнську громаду зачисляю до свідоміших громад в Америці. У цій громаді люди дбають попри церкву і про національну справу і до всього ставляться щиро. У нас люди не минають ні одного з повище названих свят. До кожного свята роблять належні старання, тому то й усі свята приносять бажану користь.

Дня 20-го лютого 1938 р. відбулось у нас свято Ольги Басараб. До того свята підготовлялось наше зорганізоване жіноцтво Союзу Українок і Укр. Червоного Хреста місяць наперед. Наше свідоме жіноцтво взяло собі за завдання виконати більшу часть концертової програми, попросивши учителя І. Зазворського вивчити їх кілька пісень. Вони виступили з чотирма триголосовими піснями і відспівали їх бездоганно; кожна пісня була винагороджена рясними оплесками. З деклямаціями виступали членкиці обох організацій, а саме: пані Ксеня Савечко, пані Анна Пипюк, пані Катерина Позибанчук та пані Катерина Крамер. Деклямації були віддеклямовані з таким чуттям, що мимоволі сльози спливали з очей. Реферати були виголошені нашою учителькою, панною Марією Турчин, та шан. генералом Володимиром Сікевичем. Оба реферати були до душі зворушливими, а публиці так припали до вподоби, що й до сьогодні нема кінця похвалам. Опісля відспівала сольо панна Анна Касич, яку винагороджено бурею оплесків. Виступив і мішаний хор під проводом п. Зазворського і як все, так і тепер, вивязався похвально.

Свято відкрила предсідниця місцевого відділу Союзу Українок, пані Параня Лаба, а програмовий провід доручено пані Марії Рудакевич.

Перед відспіванням українського й американського гимну подякувала пані Катерина Позибанчук усім учасникам, виконавцям, референтам; окрема о. И. Филимі за відслуження панахиди та виголошення яскравої проповіди в церкві, а панові диригентові за підготову хору.

Із загальної збірки в церкві і на салі виплачено всі розходи, а осталу суму $15 переслано через Обєднання з призначенням по половині на бойову акцію і політичних вязнів.

Всі присутні розходились додому з відсвіженими силами, оживленим духом і з вірою в перемогу над лютим ворогом.

Націоналіст.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА КУПЦЯ.
На дім Чарлза Милгрима, нюйорського купця, і його жінку напали бандити. Підпікши купцеві пяти, заставили його і жінку віддати дорогоцінні камені вартости 93.000 долярів, а його гроші готівки на суму $1,700. Нагорі дім Милгримів у Вудберґу, на Лонг Айленді, внизу Милгрими.

СТАРОВИННІ МІСТА

Велика є дорога від першої появи людини на землі до першої постійної оселі, а відси знову — до оснування першого міста. Передісторична оселя ловців, що полювали колись на слонів (відкопана коло Торальби в Еспанії) це найстарша, відома в Европі. Найстарше ще існуюче місто є напевно Мзеґет на Кавказі, що вже 2000 літ перед Христом було столицею Грузії. Повстало воно після Мемфісу (старинний Єгипет), одначе перед Вавилоном і надовго вже існувало тоді, коли пропали з лиця землі Содома та Гомора, а це найправдоподібніше сталося коло 1750 року перед Христом. Одначе — коли не як місто, то в усякому разі як оселя старший є Акрополь у Ван (Вірменія). Вважають його найстаршою замешкалою оселею на землі.

Та хто знає, хто згадує ті міста? Про їх славу не рішає вік. Старинні та славні на всьому світі є: Єрусалим, Рим та Атени. Славний все буде маленький Вифлеєм, де народився Христос, найменше з юдейських міст, у якому вже від часів цісаря Гадріяна не жив ні один жид. Атени після багатьох століть упокорення аново стали столицею королівства. Рим ніколи не перестав бути столицею, хоч короткий час грозило це йому, що одержить суперника. А саме в 1870. році, коли Рим заняли війська зединеного італійського королівства, виринула оригінальна думка побудувати новий Рим 15 миль від давнього, щоб так вимнути непорозуміння. Пляни будови були вже готові — та якось понехали.

В усіх частях світу є чимало старинних міст. Кйото від 793. року 1808. було без перерви столицею Японії. В Европі старі міста є головно в краях, що їх здобували та кольонізували старинна Греція і Рим. Інші повстали завдяки самостійній працьовитости даних народів. Нпр. Прага (столиця чехословацької республики) це старовинне місто і вже за часів св. Войтіха була осередком міжнародної торговлі невільниками.

Багато давніх міст є сьогодні під звалищами тих міст, що самі повстали на звалищах міст ще старших від себе. Таке ділося нпр. з мітичною Троєю, яку відкопали з кінцем минулого століття на побережжі Малої Азії — на її місці було непоказне бідне село. А що сталося з багатим містом Анурадгапурою, старинною столицею Цейльону, що займала 400 кв. миль простору? Непрохідний праліс виріс на місці того міста... А де ж грізна Ніневія та Вавилон? Помпеї присипані грубезною верствою попелу з вибуху Везувія, а нинішній Єрусалим є на верстві, що в деяких місцях доходить до 100 стіп грубости. Багато давніх, гарних міст утратило своє значіння: чудове Амальфі нині відвідують уже лише туристи, давніше мало воно 50,000 мешканців, нині ледви 6,000.

ЧОГО ЛЮДИ НЕ РОБЛЯТЬ ДЛЯ ІНТЕРЕСУ?

Між Варшавою й Катовицями курсував довший час самоходовий караван. Поліція звернула увагу на те, що цей караван зачасто їздить. Рішили зревізувати його. Під час ревізії знайшли в ньому домовину й табличку з написом: „Бл. п. Ян Ковальскі"... помер тоді й тоді, причім домовина була запечатана. Закликали лікаря, відпечатали домовину й знайшли в ній небіжчика. Лікар приступив до оглядин небіжчика. Виявилося, що це була воскова маска трупа, а під нею знайшли 182 шкірки на футра, 700 ножиків, шовкові кравятки і галянтерійні вироби, все пачковане з Німеччини. Пачкарів арештували.

ПЕРШИЙ ТУРЕЦЬКИЙ ЧАСОПИС

Кемалева Туреччина підняла і турецьку журналістику на західньо-европейський рівень. Найбільше часописів виходить у Царгороді: „Джумгуріет" (Республика), „Акшам" (Вечір), „Ачік Сиз" (Щире Слово), „Тан" (Ранок) і ін. У турецькій столиці (Анкарі) виходить щоденник „Улюс" (Велике Племя), який видає тижневик французькою мовою п. з. „Анкара". Із тижневиків найбільш поширений „Карагез".

В Анкарі вийшла цікава турецька монографія про початки турецької журналістики. Радник головної управи журналистики в Анкарі, Сервер Іскіт, видав монографію, в якій, крім загальних подробиць про початки турецької журналістики, оповідає про батька турецької журналістики.

Коли не згадувати про урядовий часопис „Таквімі Векаї" (Календар подій), який держава видавала у Царгороді, та часопису, який приватно видавав поселений у Царгороді англієць Черчіл, „Церідеі Гавадіс" (Нові Вісти), то часопис Агага Ефендія „**Терцінмані Агваль**" (Інформатор Подій) є перший щоденник, що його видавав приватний турецький журналіст. Агаг Ефенді був перший власник, перший головний редактор, перший видавець і перший репортер, словом, перший турецький журналіст, батько турецької журналістики. У противенстві до згаданих двох часописів, „Таквімі Векаї" і Черчілевого „Церідеі Гавадіс", Агагів часопис був дуже цікавий. Працювали в ньому тодішній письменник Сінашіг Зія Паїа і патріот-поет Намік Кемаль. Коли влада в 1867. році заборонила цей часопис, Агаг Ефенді мусів утікати з обома згаданими співробітниками за границю і там далі поборював турецьке реакціонерство.

Агаг Ефенді походив із знатної, багатої родини. Коли скінчив середню школу, батьки віддали його до медичної школи в Галатасараї. Пізніше Ефенді покинув медицину та дістав при Високій Порті становище перекладача. В 1854. році із послом Рифатом Велюдіном Пашею відїхав до Парижу, відки внаслідок державного замаху мусів вернутися до Царгороду. Ефендієві поручили ріжні місії і функції в Анатолії і в Боснії та Герцеговині. Агаг Ефенді був і міністром почт і на цьому становищі уладив турецьку почту на зразок европейських. Через свої політичні погляди мусів покинути рідний край. Опинився з молодотурками у Парижі. Був в опозиції проти режиму султана Абділязіса. Агаг Ефенді (помилуваний 1870) вернувся до Туреччини, де насамперед одержав становище губернатора Ізміта, а опісля став державним радником і вкінці міністром Туреччини в Атенах, де й помер 1885. року.

Свій часопис видавав Ефенді шість літ, причому приходилося йому боротись проти незнання, забобонів і абсолютизму.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

GAY DANCES GIVEN BY UKRAINIAN CLUB

Swords Whirl And Sparks Fly At Evening At Y. W. C. A. Center

Swords whirled and sparks flew during the Ukrainian evening at the International Center of the Y. W. C. A. last night. Instead of running for cover, the audience clamored for more.

The Ukrainian Dancing Club, led by its 23-year-old director, Michael Korczynski, swept through a repertoire of gay dances ranging from the pronounceable arkan to the baffling zaporozhetz or sword dance.

Alternating with tne dancers, the Ukrainian National Choir, under the guidance of Joseph Svobodian, pleased the 200 Ukrainians who attended this annual event by singing folk songs.

All the participants were dressed in the native costumes, some bought in the Ukraine and others representing hours of fine needlework by their mothers.

The center was decorated with bedspreads, tablecloths and jackets, crocheted in numerous colors.

(The Sun, Baltimore, March 24, 1938)

Одинока річ, яку найрадніше віддаємо, це дочка.

—o—

— Пане, ваш пес укусив мою тещу...

— Ну, то що? Маю вбити його за це?

— Хто каже вбивати? Я купив би цього пса у вас!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Щедрівка на Рідну Школу.

Наше українське жіноцтво, зорганізоване в Союзі Українок, живо інтересується не лише місцевими справами, але й загально-українськими.

Членниці нашого товариства стараються збирати жертви на народні цілі, щоби бодай в цей спосіб прийти з поміччю Рідному Краєві. Цього року ходили зо щедрівкою і зібрали $76.75. З цеї суми призначено на дім Лесі Українки $10, а решту на Рідну Школу.

Жертви зложили: І. Пасічник $3; П. Борис, В. Дзіньковський, о. д-р Клодницький, Я. Гриник по $2; по $1: А. Низова, М. Брилінська, Н. Оленчук, М. Басараб, Р. Федорочка, П. Хандога, Н. Мельник, А. Чмир, А. Крива, М. Кибало, О. Ракецька, М. Демків, М. Гриник, П. Коваль, Т. Мартиняк, М. Матіяш, А. Лаврів, Т. Харів, Л. Бачинський, П. Гаврилович, М. Вишивана, Укр. Народній Дім, Укр. Демократичний Клюб, А. Бойко, Л. Теплишин, М. Пахолок, П. Щомак, М. Ковальська, М. Сеник, Р. Павлишин, К. Курило, П. Кудрик, С. Фалінська, А. Мороз, М. Росоловська, Г. Кудрик, Н. Баглай, П. Польовий, К. Довгань, М. Вовчина, К. Захарійчук, М. Коцінський, І. Команинський, М. Боднар, М. Пасічник, П. Буката, А. Польовий, П. Пастушин, М. Данько, А. Рейтар; по 50 ц.: К. Матушевська, М. Кобилінська, С. Готра, К. Ошут, А. Федорик, Й. Литвин, М. Мончак, М. Парада, В. Колодій, Н. Н., М. Драганчук, М. Хоптій, М. Лотоцька, А. Липа, К. Ґіль, Н. Телішевський, К. Софінська, М. Задорецька, М. Жира, С. Панас, В. Софінський, Д. Бам, К. Лаба, К. Харів, Ю. Білінська, М. Тавлишин, М. Бояновська; по 25 ц.: А. Будела, Т. Антош, Т. Скісівка, Н. Н., Т. Маньків, А. Романів, П. Антош, Я. Голман, М. Скісляк.

Щедрували: Марія Борис, Малашка Задерецька, Анна Лита, Ксеня Харів.

М. Б.

РІЖНІ ЦІКАВІ РЕЧІ

Абісинська азбука має 208 букв, етіопська і татарська 202, санскрит 50, церковнословянська 42, російська 41, українська 33, польська 45, вірменська 38, ґеорґійська 35, перська і коптійська 32, арабська 28, еспанська і словенська 27, німецька, голяндська й англійська 26, латинська 25, грецька 24, еврейська, халдейська й асирійська 22, італійська 22, бенґальська 21, бірманська 19. Найменше букв має азбуки на острові Сандіч, бо всього тільки 12.

*

Віддавна вже відоме, що сир не однаково стравний, залежно від сорти. Докладні досліди виказали, що настравніші сири це: Честер, Рокфорт, потім іде: Ементалер, Ґорґонцоля, Нойшатель, Романдоно, Ротенбурґ, Майнц, Брі. Найнестравніший є швайцарський сир.

*

Видра є знаменитою рибалкою. У воді вона є тим, чим лис на суші. Вона вміє загнати риби до неглибокої води, щоб могла її без труднощів вибирати. У глибокій воді женеться за рибою, підпливає під неї і нагло її ловить. Часто чатує на добичу на камені, а побачивши її, кидається на неї, і все з добрим вислідом. Зідає тільки мясисті кусники, тверді частини відкидає. Натрапивши на громаду риб, дуже скоренько загризає одну по одній і викидає на беріг. Зловити видру дуже тяжко. Її рідко можна застукати на суші, а коли вже її вдасться подибати, то вона кидається й бороняться зубами. Часом можна її зловити в залізо. Молода видра дається легко освоїти і привчити до ловлі риб, а часом і до ловів на качки. Видри виводяться в українських ставах і річках та по свому господарять серед риб. Коли риби зникають, то це явище приписуємо ріжним причинам, а тільки не видрам. Їх треба нищити, або бодай у якийсь спосіб обмежити їх „нераціональну гоподарку" серед риб.

*

Міліярд (в Америці: біліон) у сріблі важить 5,000,000 кґ., в золоті 322,580 кґ., в банкнотах по 1,000 фр. 1,780 кґ., по 100 фр. 11,500 кґ. Щоби перенести 1 міліярд у тисячфранкових банкнотах, на те треба 18 чоловіків, у 100 фр. аж 115 чоловіків. Щоби перенести міліярд у золоті, треба на це 3,225 осіб, у сріблі — 50,000 осіб. Міліярд у 1,000 франкових банкнотах творить 2,000 томів по 10,000 сторінок.

ГАРНА ДОБИЧА, АЛЕ Й ВОНА МАЄ СВОЄ „АЛЕ".

Два хлопці з Александрія Бей, Ню Йорк, пішли ловити рибу на ріці св. Лаврентія коло так званого інтернаціонального мосту Тисячі Островів. Прорізали в леді полонку й спустили крізь неї вудку. За якийсь час витягнули напів замерзлу 22-фунтову рибу. Та це була риба породи „москалонґ", на котру тоді не було сезону. Мусіли хлопці зняти з риби гачок своєї вудки й укинули рибу назад у полонку.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Ливингстоні, Ню Йорк, помер дня 8. лютого ц. р. член У. Н. Союзу й відділу 273

ПЕТРО ОНУЛЯК.

Покійний родився в Устечку, повіт Заліщики, Галичина, дня 14. червня 1885. року. До У. Н. Союзу приступив у 1936. році.

Оставив жену Ольгу вдовою. Земля Йому Пером!

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У суботу, дня 26. березня, цього року помер у Честері, Па., трагічною смертю підчас праці в фабриці довголітній член У. Н. Союзу

СТЕПАН ВЕРЕЩАК.

Він походив зо села Возмиии, повіт Самбір, у Галичині. Був він щирим працівником в Українськім Народнім Союзі, в відділі 388. У. Н. Союзу, в місцевім Українськім Народнім Домі та в честерській парохії.

Оставив жену вдовою й 4 хлопців сиротами. Діти ще молоді, бо він помер скоропостижною смертю в молодім віці, маючи всего 38 літ.

Най земля Йому буде пером! Вічна Йому память!

Йосиф Бринґілевич, секр.

На маскараді.

— Було сказане, що треба прийти в історичних костюмах, а ви приходите у візитовім одязі на маскараду?

— Вибачайте, одначе мій одяг зовсім історичний: капелюх є передвоєнний, блюзка з часів війни, штани з часів Найри, а черевики з часів стабілізації доляра.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІРБОРН, МІШ. Місячні збори відділу 141 відбудуться в неділю, 3-го квітня, в год. 2:30, у Veteran Hall, 13844 Wellesley St., побіч Post Office, при Michigan Ave. — Даско Іван, секр. Е. Бутковський.

ВИЛКС-БАРЕ, ПА. Звичайний мітінґ Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, відбудеться в неділю, 3. квітня, в 12. годині вполудне, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на означений час. Напоминається довгуючих членів, щоб прийшли і вирівняли свої залеглости. За членів, котрі довгують понад 2 місяці, не буде ться посилати з братської каси. — І. Мельник, фін. секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 2. квітня, в годині 7. ввечір, на Saint Boniface Hall, 345 Main St. Просимо всіх прибути. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Винярський, кас.; Стефан Сосовський, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Квартальні збори Товариства ім. Івана Франка, від. 241, відбудуться дня 3. квітня, в 3. годині пополудні, на Лейсам Гол, Пейн стріт. Обовязком кожного члена привести нових кандидатів і вписати до Товариства і до У. Н. Союзу. — Йосиф Галонишка, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Квартальний мітінґ Тов. Запорозька Січ, від. 388., відбудеться в неділю, 3. квітня, в 2. годині пополудні, на гали У. Н. Дому на Четвертій і Ворт ул. Кожний член повинен явитись на тім мітінґу, бо є кілька важних справ до полагодження. Члени, котрі довгують, повинні повідомити секретаря, через що не можуть платити місячні вкладки, бо по дім мітінґу будуть суспендовані, то щоб потому на мене не нарікали. — Й. Бринґілевич, секр.

ЗАЯВА

В канадійських часописах „Український Робітник" (в Торонто), чис. 11, з дня 18. березня 1938., та „Новий Шлях" (в Саскатуні), чис. 12, з дня 22. березня 1938 р., надруковано розіслані від „Української фільмової і балетної студії Василя Авраменка" — „ІНФОРМАЦІЇ в справі нової фільми „Запорожець за Дунаєм", **В. Авраменка**, в котрих між іншим сказано, що канадійська „Авраменко фільм КОМПАНІ" прийшла до повної згоди та порозуміння і налагодила співпрацю з „Украфільм Корпорейшен" у Ню Йорку.

Щоби запобігти непорозумінням, цим подаємо до загального відома, що **„УКРАФІЛЬМ КОРПОРЕЙШЕН" у Ню Йорку НЕ МАЛА І НЕ МАЄ НІЯКИХ БИЗНЕСОВИХ СТОСУНКІВ НІ З п. В. АВРАМЕНКОМ, НІ З ЙОГО КАНАДІЙСЬКОЮ ФІЛЬМОВОЮ СПІЛКОЮ.**

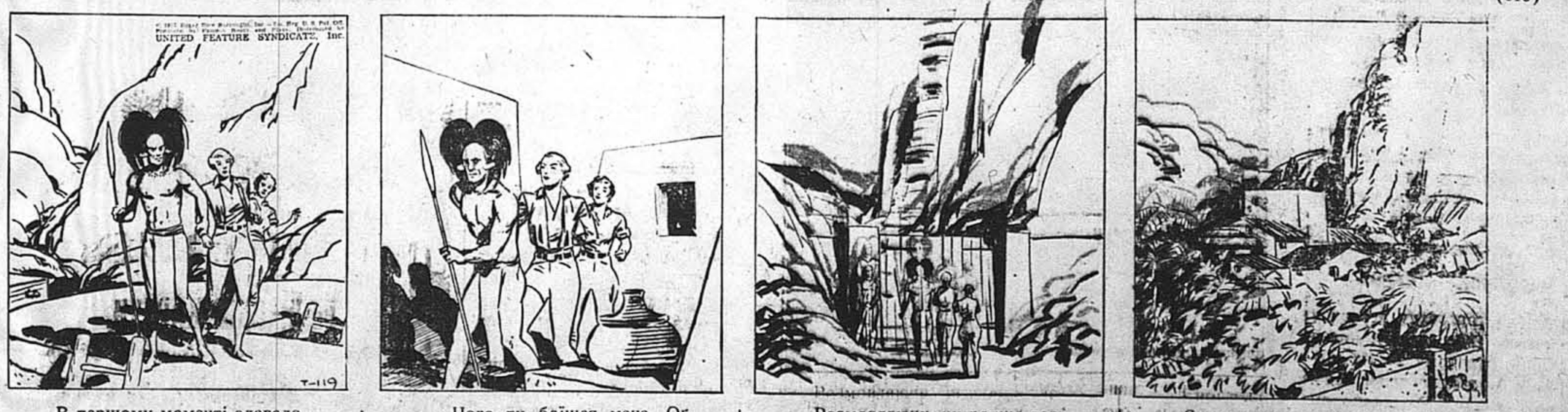
„Украфільм корпорейшен" **САМА ВЛАСНИМИ СИЛАМИ продукує фільму „МАРУСЯ"**, до якої уже зареєкордовані співи хору проф. Олександра Кошиця, музика проф. Романа Придаткевича, збудовано українське село і вже ЗФОТОҐРАФОВАНО цілий ряд фільмових знимок з гри артистів, а решта знимок у скорому часі буде закінчена.

В Ню Йорку, Н. Й., дня 24. березня 1938.

Іван Петровський, предсідатель корпорації. **Микола Данильченко**, фінансовий секретар. **Ілько Білий**, секретар. (оголл.)

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (119)

В першому моменті здавалося, що Джейн зуміє зачарувати Оґдлі своєю красою до тої міри, що він зробить їй те, чого вона зажадає. Впродовж кількох хвилин Оґдлі дійсно тяжко боровся з собою. Вкінці він потряс своєю головою, немовби струшував з неї якусь болючу думку, і сказав: „Ні". Після цього він вхопив Джейн за руку і їх обі потягнув за собою.

„Чого ти боїшся мене, Оґдлі? Я тільки жінка", заговорила Джейн. „Саме тому, що ти жінка", відповів Оґдлі. „Ти зачаруєш мене. Ми всі отут є жерцями. А жінка може сплюгавити нас. Колиб котрий з нас піддався чарам жінки, то він заслужить собі смерти. Зі всіх проступків цей є найтяжчий. Кавандаванда не простить цього, а звелить відразу вбити".

Розмовляючи, чи радше торгуючись отак, вони всі підходили до якоїсь брами, біля котрої стояв сторож. Ця брама мала таємничий вигляд. Видно було, що вона веде до якогось знатного місця. По обох боках мур, а за муром сторчали дивні дахи якихось будинків. Прийшовши під браму, вони всі зупинились. Джейн мусіла розмову перервати.

Споглядаючи на дахи тих чудернацьких будинків, Джейн старалася по їх вигляді пізнати мистецькі уподобання тих, що мешкали в них. Їх мешканці мусіли бути дуже душевно покручені, коли вони любувалися в того роду будинках, думала собі Джейн. У їх архитектурі відбивалась також велика жорстокість. В пащу тих людей входили тепер ті дві білі жінки.